

ADHD Norge er en landsomfattende interesseorganisasjon som arbeider for å spre kunnskap om og forståelse for ADHD. Vårt verdigrunnlag er inkludering, mestring, åpenhet og likeverd. Vi jobber for full likestilling og samfunnsmessig deltakelse for alle mennesker med ADHD.

Til Barne- og familiedepartementet

31.03.2020

Innspill til samarbeidsstrategien for barn i lavinntektsfamilier

Hvor trykker skoen for barn i lavinntektsfamilier? Hva bør gjøres for å bedre oppveksten til barn og unge med lavinntektsbakgrunn? Og hvem bør gjøre noe med konkrete forslag – stat, kommune, frivillige organisasjoner, næringslivsaktører eller sosiale entreprenører?

ADHD kjennetegnes av konsentrasjonsvansker, hyperaktivitet og impulsivitet og forekommer hos 3-5 prosent av barn i skolealder (Helsedirektoratet, 2014). Hos ca 50-70 prosent av tilfellene fortsetter det inn i voksen alder (Fredriksen et. al., 2019).

ADHD har start i barndom og kan medføre større eller mindre funksjonsvansker knyttet til læring, sosiale relasjoner og deltakelse i arbeidslivet. Forskning har vist at ubehandlet ADHD er forbundet med økt risiko for forkortet utdanningsløp, rusmisbruk, uførhet og sosial mistilpasning. Det å ha ADHD medfører altså en økt risiko for å havne utenfor både utdanningssystemet og arbeidslivet som påvirker inntekt og fremtidsutsikter.

Forskjellene i Norge øker, det får vi bekreftet i media og av politikere kontinuerlig. Barnefattigdommen øker, og aller mest i de store byene. Har du en psykisk lidelse vil konsekvensene av fattigdom ramme enda hardere. I tillegg til at mange med ADHD føler seg stigmatisert, har utfordringer på skole, jobb og sosialt, så blir fattigdom enda en bidragsyter til utenforskapet og ekskludering av viktige sosiale arenaer.

En strategi for barn i lavinntektsfamilier bør man inkludere frivilligheten, samt sørge for at frivilligheten har den kunnskapen de trenger om psykiske lidelser til å inkludere de i idrett og kultur. Mange barn med ADHD mestrer ikke å delta i organiserte fritidsaktiviteter da de frivillige ikke håndterer atferden deres, og mange føler at de blir utstøtt. Også de frivillige trenger kunnskap om hvordan håndtere og inkludere barn som er annerledes og trenger noe mer. Det er flere måter å løse dette på, enten ved å øremerke midler til miljøterapeuter i

idrettslag og kulturinstitusjoner, eller ved å sørge for mer kunnskap i frivilligheten om psykiske og fysiske lidelser.

Idretten er en arena mange barn ønsker å være delaktig i, det er derfor uheldig at man ekskluderes fordi å drive med idrett er kostbart. Man burde invitere frivilligheten til dialog om hvordan man kan få utgiftene ned slik at barn i marginaliserte familier ikke faller utenfor. Eller burde det (i tillegg) være en kommunal støtteordning for lavinntektsfamilier, slik at de kan delta i idrett? Hvorfor klarer noen idrettslag og ha lave medlemskontingenter mens naboklubben har det dobbelte. Man burde satse mer på bredde fremfor spissing og sørge for at utgiftene holdes nede. Fotballturer til Spania med egenandeler på flere tusen kroner skaper forskjeller, fattige barn kan ikke delta på slike turer og blir holdt utenfor. Vi ser at frivilligheten ikke klarer å regulere dette selv, det har allikevel ikke vært politisk vilje til å legge føringer, men det burde man gjøre. For eksempel innføre felles aktivitetsavgift for idrettslag med en makspris. I tillegg burde man ha en ordning som sikrer barns deltakelse i idretten uavhengig av foreldrenes inntekt. Slik det er nå, hvor man kan søke om fritak basert på inntekt, blir dette for mange så stigmatiserende at de heller tar ungen ut av idretten.

Skolen er også dessverre en arena hvor foreldrenes økonomi spiller inn. Det er flott at man i Oslo har gratis AKS, slik at barna fra familier med lav inntekt også har mulighet til sosial inkludering og samspill med andre barn. Men selv om det er et gratisprinsipp i skolen i dag, legger flere skoler opp til dyre aktivitetsdager og skoleturer som til eksempel skidag i slalåmbakken. Dette rettferdiggjøres med at man har et alternativt opplegg til de som ikke har råd eller ikke har ski. Dette fører til utenforskap og ekskludering for de barna som rammes. Også utstyr i skolen har en egenandel. I Osloskolen må du betale for skole pc om du skal kunne ta denne med deg hjem og gjøre lekser. Leier du pc må den bli igjen på skolen. Igjen må man be om fritak, fylle ut skjema, bli en del av «fattiggruppa» for å kunne delta på skolen på lik linje med de andre. Det er også barn i den norske skolen i dag som aldri har med seg matpakke, eller har med næringsfattigmat som kjeks i mangel av tilgang på ordentlig mat. Et skolemåltid per dag hadde sikret at disse barna fikk et næringsrikt måltid i mangel av dette hjemme. Det kan være ulike årsaker til at barna ikke får det de trenger hjemme som fattigdom, psykisk uhelse hos foreldrene, rusproblematikk eller andre ting.

I ADHD Norge mener vi at disse tiltakene vil bedre hverdagen for barn i lavinntektsfamilier som:

- å sørge for økt kunnskap i frivilligheten og skolen om psykiske og fysiske lidelser og andre funksjonsnedsettelse

- å sørge for at alle barn i Norge som ønsker det får delta i idretten eller andre fritidsaktiviteter
- at alle barn har en arena for lek og samspill
- at elever får dekt det utstyret de trenger for å følge undervisning og følge opp lekser i skolen
- at alle elever får et gratis og sunt måltid per dag i løpet av en skoledag
- bør det lages en «holdningskampanje» blant foreldre, med fokus på å inkludere barn med ulike vansker.